

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 570/2549

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ นายพรประสิทธิ์ นารายพิทักษ์จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 654, พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14, พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา 3, ป.วิ.พ. มาตรา 138

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นสถาบันการเงิน การคิดดอกเบี้ยของโจทก์ไม่ได้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ.มาตรา 654 แต่จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 14 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลดน้อย เมื่อโจทก์ได้ออกประกาศอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเป็นสองอัตรา คือ อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าทั่วไปและอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไขในการผ่อนชำระ คิดอัตราร้อยละ 19 ต่อปี การที่โจทก์กำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา กู้ยืมเงินในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าที่ปฏิบัติผิดสัญญา โดยจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขหรือผิดสัญญาเลย จึงเป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของโจทก์ ถือว่าเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 อันเป็นการต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475 มาตรา 3 (ก) จึงตกเป็นโมฆะ การที่ศาลฎีกาจะพิพากษตามยอมได้นั้น ศาลฎีกาจะต้องพิจารณาสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่ความว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ หากสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลฎีกาก็ย่อมไม่อาจพิพากษาให้ได้เพราะเป็นการขัดต่อ ป.วิ.พ. มาตรา 138 เมื่อตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์เสนอมีจำนวนเงินซึ่งคำนวณจากดอกเบี้ยเกินอัตราอันเป็นการต้องห้ามตามพ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาตรา ๓ (ก) รวมอยู่ด้วย สัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์เสนอต่อศาลจึงเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลฎีกาไม่พิพากษตามยอมให้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2536 จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินโจทก์ 850,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ชำระดอกเบี้ยทุกวันที่ 25 ของเดือน และยินยอมให้โจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยได้ไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด จำเลยที่ 1 ตกลงผ่อนชำระหนี้ให้แก่โจทก์เป็นรายเดือน เดือนละไม่น้อยกว่า 12,500 บาท ชำระทุกวันสิ้นเดือน เริ่มชำระงวดแรกในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2536 หากผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดให้ถือว่าผิดนัดทั้งหมดยอมให้โจทก์ฟ้องเรียกเงินต้นและดอกเบี้ยทั้งหมดคืนได้ทันที โดยมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดในหนี้เงินกู้ดังกล่าวร่วมกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วมและจำเลยที่ 1 ได้จำนองที่ดินเฉพาะส่วน คือที่ดินโฉนดเลขที่ 24407 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง เป็นประกันหนี้ของจำเลยที่ 1 จำนวน 850,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี และเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 ตกลงขึ้นเงินจำนองเป็นประกันครั้งที่ 1 จำนวน 300,000 บาท เมื่อรวมกับสัญญาจำนองเดิมเป็นเงินจำนวน 1,150,000 บาท ต่อมาวันที่ 17 ธันวาคม 2540 จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินโจทก์อีก 540,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยทุกวันสิ้นเดือนและจำเลยที่ 1 ตกลงผ่อนชำระหนี้ให้แก่

โจทก์เป็นรายเดือน เดือนละไม่น้อยกว่า 11,6000 บาท เริ่มชำระงวดแรกในวันที่ 31 มกราคม 2541 หากผิดนัดไม่ว่างวดหนึ่งงวดใดให้ถือว่าผิดนัดทั้งหมด ยอมให้โจทก์ฟ้องเรียกเงินต้นและ ดอกเบี้ยทั้งหมดคืนได้ทันที โดยมีจำเลยที่ 5 ทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดในหนี้เงินกู้ดังกล่าว ร่วมกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วมในวันดังกล่าวจำเลยที่ 1 ตกลงขึ้นเงินจำนองเป็นประกันครั้งที่ 2 จำนวน 540,000 บาท เมื่อรวมกับสัญญาจำนองเดิมเป็นเงิน 1,690,000 บาท หลังจากทำสัญญา จำเลยที่ 1 ไม่ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ โจทก์ทวงถามและบอกกล่าวบังคับจำนองแล้ว แต่จำเลยทั้งห้า เพิกเฉย จำเลยที่ 1 ค้างชำระเงินต้นตามสัญญากู้ยืมเงินทั้งสองฉบับจำนวน 809,278.68 บาท และ 394,000 บาท ตามลำดับและค้างชำระดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกจำนวน 340,976.87 บาท ตามลำดับและค้างชำระดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกจำนวน 340,976.87 บาท กับ ค้างชำระดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่ 2 จำนวน 164,543.32 บาท รวมเป็นเงินต้นและ ดอกเบี้ยถึงวันฟ้องจำนวน 1,708,796.87 บาท ขอให้บังคับจำเลยทั้งห้าร่วมกันชำระเงิน จำนวน 1,708,796.87 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของเงินต้นจำนวน 1,203,276.68 บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ หากจำเลยทั้งห้าไม่ชำระหรือชำระไม่ ครบถ้วนให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 24407 ตำบลพระบาท (หัวเวียง) อำเภอเมืองลำปางจังหวัดลำปาง พร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์ หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สิน อื่นของจำเลยทั้งห้าออกขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน จำเลยทั้งห้าขาดนัดยื่น คำให้การและขาดนัดพิจารณา ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์ เฉพาะ จำเลยที่ 1 ให้ชำระเงินจำนวน 584,861.02 บาท จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ร่วมรับผิดชอบจำนวน 190,861.02 บาท และจำเลยที่ 5 ให้รับผิดชอบเงินต้นจำนวน 394,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของเงินต้นแต่ละจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระ เสร็จ หากจำเลยทั้งห้าไม่ชำระให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 24407 ตำบลพระบาท (หัวเวียง) อำเภอเมือง ลำปาง จังหวัดพร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินชำระหนี้แก่โจทก์ หากได้เงินไม่พอ ชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าออกขายทอดตลาดนำเงินชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ กับ ให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 3,0000 บาท โจทก์ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิจารณาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ร่วมกันรับผิดชอบตามสัญญากู้ยืม เงินฉบับลงวันที่ 7 ตุลาคม 2536 ชำระเงินให้โจทก์จำนวน 592,573.35 บาท พร้อมดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับถัดจากวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2543 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ร่วมกันรับผิดชอบตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ 17 ธันวาคม 2540 ชำระเงินจำนวน 394,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 31 มกราคม 2541 ไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ ว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2536 จำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินโจทก์ 850,000 บาท ตกลงชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี และยินยอมให้โจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยได้ไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ กำหนด มีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดร่วมกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ 1 ได้จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 24407 ตำบลพระบาท (หัวเวียง) อำเภอเมืองลำปางจังหวัด ลำปาง พร้อมสิ่งปลูกสร้าง เป็นประกันจำนวน 850,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี โดยมี ข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองว่าหากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ จำเลยที่ 1 ยอมให้โจทก์ยึด

ทรัพย์สินอื่นของจำเลยที่ 1 ออกขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ วันที่ 25 มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 ตกลงขึ้นเงินจำนองเป็นประกันครั้งที่ 1 จำนวน 300,000 บาท เมื่อรวมกับสัญญาจำนองเดิมเป็นเงินจำนวน 1,150,000 บาท ต่อมาวันที่ 17 ธันวาคม 2540 จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินโจทก์อีก 540,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี โดยมีจำเลยที่ 5 ทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบหนี้เงินกู้ดังกล่าวร่วมกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วม ในวันดังกล่าวจำเลยที่ 1 ตกลงขึ้นเงินจำนองเป็นประกันครั้งที่ 2 จำนวน 540,000 บาท เมื่อรวมกับสัญญาจำนองเดิมเป็นเงิน 1,690,000 บาท จำเลยที่ 1 ผลิตไม้ชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรก โจทก์ทวงถามและบอกกล่าวบังคับจำนองแล้วแต่จำเลยทั้งห้าเพิกเฉย ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ที่โจทก์คิดตามสัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.4 และ จ.5 เป็นโมฆะหรือไม่ โดยโจทก์ฎีกาว่าโจทก์เป็นสถาบันการเงินการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดให้โจทก์กำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ไม่เกินกว่าร้อยละ 19 ต่อปี ตามเอกสารหมายเลข จ.28 ถึง จ.33 โจทก์จึงสามารถเรียกดอกเบี้ยจากจำเลยทั้งห้าได้ในอัตราร้อยละ ๑๙ ต่อปี นั้น เห็นว่า แม้ว่าโจทก์จะเป็นสถาบันการเงินการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ไม่ได้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ก็ตาม แต่การคิดดอกเบี้ยของโจทก์จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 14 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลดด้วย ตามประกาศอัตราดอกเบี้ยสินเชื่ของโจทก์นั้น โจทก์ได้ออกประกาศอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเป็นสองอัตรา คือ อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าทั่วไปและอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไขในการผ่อนชำระ สำหรับจำเลยที่ 1 เป็นลูกค้าทั่วไปตามรายการคิดดอกเบี้ยเอกสารหมายเลข จ.30 ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.4 โจทก์กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 13 ต่อปี และตามรายการคิดดอกเบี้ยเอกสารหมายเลข จ.31 ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.5 โจทก์กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 18.75 ต่อปี ส่วนลูกค้าที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไขตามประกาศอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเอกสารหมายเลข จ.29 แผ่นที่ 12 โจทก์คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ดังนั้น การที่โจทก์กำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.4 และ จ.5 ในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกหนี้ที่ปฏิบัติผิดสัญญา โดยจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขหรือผิดสัญญาเลย จึงเป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของโจทก์ ถือว่าเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 อันเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475 มาตรา 3 (ก) จึงตกเป็นโมฆะ จึงตกเป็นโมฆะ ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8749/2544 คดีระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทบริหารสินทรัพย์เพชรรูรี จำกัด ผู้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ นายสิทธิโชค กองเพ็ง กับพวก จำเลย คำพิพากษาศาลฎีกาที่โจทก์อ้างมา ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์ยื่นคำแถลงลงวันที่ 24 ธันวาคม 2545 อ้างว่าโจทก์และจำเลยทั้งห้าสามารถตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ตามสัญญา

ประนีประนอมยอมความลงวันที่ 24 ธันวาคม 2545 ที่เสนอต่อศาลชั้นต้นและศาลชั้นต้นส่งมายังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาและพิพากษาตามยอมนั้น เห็นว่าการที่ศาลฎีกาจะพิพากษาตามยอมได้นั้น

ศาลฎีกาจะต้องพิจารณาสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่ความว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ หากสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลฎีกาก็ย่อมไม่อาจพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นได้เพราะเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 138 เมื่อปรากฏตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์เสนอต่อศาลใน ข้อ 1 ระบุว่า จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ตกลงร่วมกันชำระเงินจำนวน 1,150,253.55 บาท แก่โจทก์ และจำเลยที่ 1 กับที่ 5 ตกลงร่วมกันชำระเงินจำนวน 558,543.32 บาท แก่โจทก์ เมื่อรวมจำนวนเงินทั้งสองจำนวนแล้วเป็นเงินทั้งสิ้น 1,708,796.87 บาท ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวนี้มีจำนวนเงินซึ่งคำนวณจากดอกเบี้ยเกินอัตราอันเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475 มาตรา ๓ ก) รวมอยู่ด้วย สัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์เสนอต่อศาลจึงเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลฎีกาจึงไม่อาจพิพากษาตามยอมให้ได้" พิพากษายืน และให้ยกค่าแถมของโจทก์ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2545 ที่ขอให้ศาลฎีกาพิพากษาตามยอม ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

มนตรี ยอดปัญญา · สบโชค สุขารมณ์ · ม.ล.ฤทธิเทพ เทวกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/570/2549>